

वा० रा०

॥ ११५ ॥

अथायुःक्षयकारकाधर्मपादपरिहारहेतुव्यापारोपदेशः ॥ पातितेत्विति ॥ अधर्मेण तस्मिन्ननृते उक्तलक्षणानृतपादे महीतलेपातितेसति तत्प्रयुक्तायुःक्षयपरिहाराय शुभान्येव यज्ञदानतपोरूपपुण्यकर्माण्येवाचरत् लोकोधर्माधिकारी तद्वलात्सत्यधर्मपरायणोभवति ॥ अनेनत्रेतायांयज्ञाद्यनुष्ठानेन शुद्धचित्तस्यज्ञातिदेहात्माभिमाननिवृत्तिरित्युक्तं ॥ १९ ॥ उक्तमेवस्पष्टीकरोति ॥ त्रेतेति ॥ ब्राह्मणाः क्षत्रियाश्च येतएवयज्ञादिशुद्धचित्तास्तपोतप्यन्त ॥ अपरेसर्वेविदूशूद्रसंकरविशेषाः ॥ ब्राह्मणक्षत्रियशुश्रूषांचक्रुरितिशेषः ॥ २० ॥ अथतेषांमध्ये वैश्यशूद्रं समाहारद्वंद्वः शुश्रूषारूपः परमःस्वधर्मः उत्कृष्टःस्वधर्मोभूत्वाऽगमत्यागोभूत्तदेवाह ॥ पूजांचेति ॥ सर्ववर्णानां त्रैवर्णिकानां

पातितेत्वनृतेतस्मिन्नधर्मेणमहीतले ॥ शुभान्येवाचरल्लोकःसत्यधर्मपरायणः ॥ १९ ॥ त्रेतायुगेचवर्ततेब्राह्मणाःक्षत्रियाश्चये ॥ तपोऽतप्यन्ततेसर्वेशुश्रूषामपरेजनाः ॥ २० ॥ स्वधर्मःपरमस्तेषांवैश्यशूद्रंतदागमत् ॥ पूजांचसर्ववर्णानांशूद्राश्चक्रुर्विशेषतः ॥ २१ ॥ एतस्मिन्नंतरेषामधर्मेचानृतेचह ॥ ततःपूर्वेपुनर्हासमगमन्नृपसत्तम ॥ २२ ॥ ततःपादमधर्मस्यद्वितीयमवतारयत् ॥ ततोद्वापरसंख्यासायुगस्यसमजायत ॥ २३ ॥ तस्मिन्द्वापरसंख्येतुवर्तमानेयुगक्षये ॥ अधर्मश्चानृतंचैववदधेपुरुषर्षभ ॥ २४ ॥ अस्मिन्द्वापरसंख्यातेतपोवैश्यान्समाविशत् ॥ त्रिभ्योयुगेभ्यस्त्रीन्वर्णान्क्रमाद्वैतपआविशत् ॥ २५ ॥

एवंचवैश्यस्यकृष्यादिकरणेन द्विवर्ण सेवाधर्मइत्यर्थादुक्तमितिबोध्यं ॥ २१ ॥ अथद्वापरप्रवृत्तिर्दर्शयितुमाह ॥ एतस्मिन्नंतरे त्रेतायुगावसानकाले ॥ तेषांवैश्यशूद्राणामनृतरूपेऽधर्मपादे सम्यक्प्राप्तेसतीतिशेषः ततःपूर्वं ब्राह्मणाः क्षत्रियाह्वासमगमन्प्राप्ताः ॥ त्रासमुपागमन्नितिपाठे सेवकदोषस्यत्वामिप्राप्यत्वात् राष्ट्रदोषाद्गीताबभूवुः ॥ २२ ॥ ततस्तदनंतरमधर्मस्यद्वितीयपादं मम तारूपमधर्मोऽवतारयत् ॥ ततोद्वितीयपादावतारणादेव तृतीययुगस्यद्वापरसंख्या द्वापरइतिनाम ॥ पृषोदरादित्वात्साधुः ॥ २३ ॥ तत्कालिकलोकस्थितिमाह ॥ तस्मिन्निति ॥ द्वापरसंख्ये द्वापरसंख्ये युगस्याधर्मपादद्वयस्यक्षये आश्रयभूतेयुगे वर्तमानेतद्रूपाश्रयंप्राप्याधर्मः विहितातिक्रमरूपः अनृतंचवदधेऽहंभावममतयोराधिक्यात् ॥ तीर्थस्तुअधर्मवद्विरत्यल्पायुष्वं ॥ अनृतवद्विःप्रयासबाहुल्येनकृषिसाफल्यमित्याह ॥ २४ ॥ तद्वद्विफलमाह ॥ वैश्यान्तपःसमाविशत् एवंत्रिभ्योयुगेभ्यः सप्तम्यर्थंचतुर्थी त्रिषु युगेषु ॥ २५ ॥

उ० कां०

॥ ११५ ॥